

Notat

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Indsatser for elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed i Københavns Kommune

Børne- og Ungdomsudvalget (BUU) har i medlemsforslag af 11. oktober 2023 bedt om, at Børne- og Ungdomsforvaltningen fremlægger et samlet vidensgrundlag for udvalget om de eksisterende indsatser for elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed i almenskolen i København.

Med dette notat orienteres BUU om de eksisterende indsatser på læse-, skrive- og ordblindeområdet.

12-10-2023

Sagsnummer I F2
2023 - 7045

Dokumentnummer i F2
3984465

Sagsnummer i eDoc
2023-0158168

Sagsbehandler
Jakob Birklund Andersen

Omfanget af læse-skrivevanskeligheder og ordblindhed

Læse- og skrivevanskeligheder kan skyldes både ordblindhed og andre former for læse-skrivevanskeligheder.

Der foreligger ikke opgørelser over antallet af elever med ordblindhed og andre læse- og skrivevanskeligheder i Københavns Kommune.

Tal fra Undervisningsministeriet, baseret på ministeriets ordblindetest, viser, at mere end hver tiende af de elever, der forlod 9. klasse i 2021, er ordblinde. Andre undersøgelser estimerer, at ca. 7 pct. af befolkningen er ordblinde (EVA 2020). Hvis der er en lignende andel ordblinde i Københavns Kommunes folkeskoler, svarer det til ca. 3-4.000 elever. Hertil kommer elever med læse- og skrivevanskeligheder, der ikke er ordblinde.

Eksisterende indsatser

København Kommunes arbejder på forskelligvis med at identificere og støtte elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed.

Indsats er rammesat bl.a. i folkeskolelovens §3.b. og Styrelsesvedtægten for folkeskolen i Københavns kommune.

Risikotest og ordblindetest

Der arbejdes systematisk med opsporing af børn med ordblindhed m.v. i indskolingen. Det sker blandt andet gennem brug af den obligatoriske risikotest for ordblindhed, der skal gennemføre senest på 1. klassetrin for elever, der viser tegn på specifikke læsevanskeligheder. Elever med en ordblind forælder skal ligeledes tilbydes en risikotest for ordblindhed, medmindre skolens leder efter samråd med elevens

forældre vurderer, at der ikke er behov for det. Risikotesten blev gjort obligatorisk fra skoleåret 2022/23.

Skolen skal ligeledes tilbyde en ordblindetest til elever i grundskolen med læsevanskeligheder, der kan skyldes ordblindhed, med henblik på at afdække elevens læsevanskeligheder. Tilbuddet gives fra den 1. marts på 3. klassetrin efter samråd med eleven og forældrene. Risikotest og ordblindetest følger af folkeskolelovens §3.b.

Fra skoleåret 2025/2026 bliver det obligatorisk at screene alle elever for læsevanskeligheder i 1. klasse. Screeningen vil foregå klassebaseret via et system, der stilles til rådighed af Børne- og Undervisningsministeriet.

Det er skolernes ansvar at iværksætte støtte for de elever, der har behov for det. Der er bl.a. i Styrelsesvedtægtens bilag 9 retningslinjer, der gælder specifikt for Københavns Kommune ift. særlig læseplan for dansk/læsning, hvor det fremgår, at skolerne senest i 2.klasse skal gennemføre individuelle tiltag for elever, der ikke ved udgangen af første klasse har erhvervet sig de grundlæggende afkodnings- og læseforståelsesstrategier:

"I København gælder, at såfremt den enkelte elev ved udgangen af første klasse ikke har erhvervet sig de grundlæggende afkodnings- og læseforståelsesstrategier, skal der senest i 2. klasse gennemføres individuelle tiltag, som kan sikre, at eleven i løbet af 2. klasse erhverver sig sådanne strategier."

Elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed, der har behov for støtte på ni timer eller mere om ugen, kan visiteres til et specialtilbud i form af BUF-Flex, hvor skolen får et ekstra beløb tilført med henblik på at iværksætte yderligere støtte til eleven.

Læsevejledere på skolerne

Alle skoler i Københavns Kommune har ansat en eller flere læsevejledere afhængigt af skolens størrelse. Læsevejledere varetager det generelle læse- og skriveområde, og varetager ofte også vejledning og laver indsatser for elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed.

Det er læsevejlederne, som har kompetencerne til at gennemføre den obligatoriske risikotest for ordblindhed, der anvendes i 0. og 1. klasse og den nationale ordblindetest, der fra 3. klasse kan afdække om elever er ordblinde.

Der findes ikke en opgørelse af, hvor mange ressourcer de enkelte skoler allokere til læsevejlederfunktionen eller i øvrigt bruger på støtte m.v. til elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed.

Koordinerende læsevejledere i områderne

Hvert område har en koordinerende læsevejleder, som er ansat på en skole i området og har fået timer til at varetage funktionen som koordinerende læsevejleder for alle øvrige læsevejledere ansat på områdets skoler. Den koordinerende læsevejleder står for at samle områdets læsevejledere i et netværk, hvor de kan sparre med hinanden om faglige opgaver. Derudover mødes alle fem koordinerende læsevejledere ca. tre gange om året og udveksler erfaringer på tværs af områderne.

Digitale hjælpemidler

Elever med læse- og skrivevanskeligheder og ordblindhed kan få støtte gennem digitale hjælpemidler, fx til højtlesning af tekster, opslag af ord m.v.

I Københavns Kommune har alle elever adgang til at bruge det digitale hjælpemiddel AppWriter, der giver hjælp til at læse og skrive gennem en række funktioner som ordforslag, oplæsning, tale til tekst, OCR-scanning og fagordlister.

Elever, der er testet ordblinde, kan desuden afvikle afgangsprøverne på særlige vilkår og anvende digitale hjælpemidler i forbindelse med afgangsprøverne.

Der har i en årrække været udbudt kurser i brugen af læse- og skriveteknologien AppWriter. Disse kurser afholdes som lokale kurser med udgangspunkt i den enkelte skoles behov eller som bydækkende kurser som fx kan målrettes en bestemt faggruppe af lærere.

Der afholdes tillige forældre-kurser i AppWriter for at inddrage forældrene som aktiv ressource for elever med læse- og skrivevanskeligheder. På nogle skoler har der endvidere været afholdt elevkurser, hvor udvalgte elever uddannes til "elevagenter" og kan undervise andre elever i anvendelsen af AppWriter.